

TOEZICHTONDERZOEK

Moslimbroeders
Actualisering van het
toezichtonderzoek 2021.287

2025.319 – 17 maart 2026

Comité R | I

Contrôle des services de renseignement
Toezicht op de inlichtingendiensten

EXECUTIVE SUMMARY

Inleiding

De opvolging van de Moslimbroeders door de Belgische inlichtingendiensten krijgt bijzondere aandacht vanwege het Comité R/I. In 2021 voerde het Comité meer bepaald het toezichtonderzoek 2021.287 naar de opvolging door de inlichtingendiensten van de Moslimbroederschap en van de eventuele bedreiging die zij in België vormen.

Op 20 mei 2025 bracht de Franse pers verslag uit over een rapport met als titel "*Frères musulmans et islamisme politique en France*" (Moslimbroeders en politieke islam in Frankrijk)¹. Dit rapport is zeer kritisch voor België en beschrijft ons land meer bepaald als een "*Europees kruispunt van de beweging van de Moslimbroeders, waarbij deze laatste zeer veel invloed uitoefent ten aanzien van de Europese instellingen en steun verleent aan de takken in het Midden-Oosten*".² Het rapport verwijst ook naar bepaalde Brusselse gemeenten "*waar de sociale controle van de islamisten ten aanzien van de samenleving bijna volledig lijkt*".³ Dit heeft aanleiding gegeven tot debatten in de Kamer en de Begeleidingscommissie heeft het Comité gevraagd voornoemd toezichtonderzoek 2021.287 te actualiseren en te beoordelen welke vorderingen er zijn gemaakt met de aanbevelingen waartoe het rapport aanleiding had gegeven.

Zowel de VSSE en de ADIV enerzijds als het OCAD anderzijds werden door het Comité benaderd om een stand van zaken te krijgen wat betreft de opvolging van de Moslimbroeders door deze verschillende diensten.

Actualisering van de resultaten van het toezichtonderzoek 2021.287

Definitie van de Moslimbroeders en contextualisering

In zijn toezichtonderzoek 2021.287 formuleerde het Comité, gelet op de vaststelling hoe moeilijk het was om het fenomeen van de Moslimbroeders

af te bakenen, de aanbeveling dat de verschillende diensten een gemeenschappelijke definitie zouden aannemen.

Sindsdien hebben de Belgische veiligheids- en inlichtingenpartners enerzijds een gemeenschappelijke visie en strategie ontwikkeld en anderzijds een gezamenlijke definitie van het fenomeen aangenomen. Het Comité merkt ook op dat de VSSE en de ADIV sinds 2024 gezamenlijk toezicht houden op de Moslimbroeders via het PFCECT.⁴

De **definitie** van het fenomeen kan als volgt worden samengevat: het gaat om een politiek-sociale islamitische beweging met banden in vele landen, ook in België. De Broederschap is georganiseerd op hiërarchische, piramidale en gedecentraliseerde wijze. Haar ultieme **doel** bestaat erin een regime tot stand te brengen waar religie alle aspecten van het leven van de mensen, de samenleving en de Staat regelt. De Moslimbroeders cultiveren naar buiten toe een onberispelijk beeld dat contrasteert met bepaalde aspecten van het betoog dat ze intern voeren. Volgens de Belgische inlichtingendiensten is de ideologie van de Moslimbroeders een extremistische ideologie.

Wat de leden betreft maakt het PFCECT een onderscheid tussen enerzijds de leden van de Moslimbroederschap, die een eed van trouw hebben gezworen en actief werken aan de verwezenlijking van de doelstellingen die hun hiërarchie heeft vastgesteld, en anderzijds de broeders (*'fréristes'*) die de ideologie van de Moslimbroeders verkondigen zonder organisch deel uit te maken van de Broederschap.

Om hun doel in Europa te bereiken, verwerpen ze het gebruik van geweld en geven ze in plaats daarvan voorrang aan prediking, onderwijs en politiek en sociaal activisme als vectoren voor hun ideologie. Ze doen ook aan *'entrisme'*, i.e. lobbyen bij de – inzonderheid Belgische en Europese – autoriteiten, en proberen zich te positioneren als

¹ Frans ministerie van Binnenlandse Zaken, *Frères Musulmans et Islamisme Politique en France* (Moslimbroeders en politieke islam in Frankrijk, beschikbaar op de website www.interieur.fgov.fr).

² *Ibid.*, p. 34. Vrij vertaald.

³ *Ibid.*, p. 51. Vrij vertaald.

⁴ *Platform Counter Extremism & Counter Terrorism*.

neutrale vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap. Zo proberen ze invloed uit te oefenen op overheidsbeleid in verband met de islam en de moslimwereld opdat een grotere plaats zou worden toebedeeld aan de islam. Ze gaan ook op zoek naar overheidsfinanciering om de verspreiding van hun ideologie te versterken. Ze handelen met name via bedrijven en organisaties.

In België vertegenwoordigt de "*Ligue des Musulmans de Belgique*" de 'nationale' tak van de Moslimbroeders. Het PFCECT schat het aantal individuen in België die actief deelnemen aan de verspreiding van de ideologie van de Moslimbroeders op een honderdtal. Volgens het PFCECT bestaan er in België enkele tientallen organisaties van de strekking van de Moslimbroeders.

Het PFCECT heeft de voorbije jaren vastgesteld dat meerdere zaken evolueren. Ten eerste kampt de Broederschap met financiële problemen als gevolg van een afname van de buitenlandse steun. Ten tweede heeft het PFCECT vastgesteld dat er nieuwe initiatieven voor online godsdienstonderwijs opduiken. Ten derde heeft de druk die de Moslimbroeders vanuit veiligheidsoogpunt ervaren vanwege de Franse autoriteiten, ertoe geleid dat sommige actoren zich naar België hebben verplaatst.

Worden de Moslimbroeders beschouwd als een bedreiging?

Hoewel de Broederschap het gebruik van terrorisme of geweld om haar doelen in Europa te bereiken veroordeelt, beschouwd de VSSE de Moslimbroeders reeds in 2021 als een extremistische beweging die prioritair moet worden gevolgd. De ideologie die zij verdedigen, kan immers leiden tot antidemocratisch gedrag, polarisatie en aanvallen op de grondrechten. Eveneens in 2021 beschouwt de ADIV van zijn kant dat er een risico bestond van infiltratie van de Moslimbroeders bij Defensie.

De inlichtingendiensten oordelen dat de Moslimbroeders tot op heden geen rechtstreekse bedreiging vormen op het vlak van gewelddadige actie in België of tegen Belgische belangen. De diensten zijn echter van mening dat hun ideologie aanzet tot de ontwikkeling van een klimaat van

segregatie en polarisatie. In dit opzicht wordt deze ideologie beschouwd als een mogelijke vector van radicalisering voor bepaalde profielen. De bedreiging die de aanhangers van deze ideologie vormen, moet daarom geval per geval worden beoordeeld.

Het PFCECT is van mening dat de lobby- en netwerkactiviteiten van de Moslimbroeders een risico vormen voor de politieke instellingen, hetzij door het besluitvormingsproces te beïnvloeden, hetzij door overheidsfinanciering te verwerven, hetzij door de reputatie van de autoriteiten te schaden, in het geval waarin er banden zouden bestaan tussen onze instellingen en de Moslimbroeders.

Internationaal wordt er in diverse landen heel verschillend aangekeken tegen de Moslimbroeders. Het PFCECT merkt echter op dat hun invloed de afgelopen jaren aanzienlijk is afgenomen.

Het PFCECT verwacht dat de bedreiging die de Moslimbroeders vertegenwoordigen, stabiel zal blijven tijdens de komende vijf jaar. De Moslimbroeders zullen hun ideologie waarschijnlijk blijven verspreiden, zij het op beperkte wijze daar hun financiële inkomsten zijn gedaald.

Het OCAD heeft een andere perceptie van het fenomeen dan het PFCECT die sinds 2021 niet is veranderd: dit orgaan identificeert geen directe bedreiging die op korte of lange termijn kan leiden tot een toename van het dreigingsniveau.

Opvolging van de Moslimbroeders en acties ondernomen door de inlichtingendiensten en het OCAD

Algemeen stelde het Comité in 2021 vast dat er een gebrek aan overleg was tussen de inlichtingendiensten en hun partners (OCAD, Federale Politie enz.) met betrekking tot dit fenomeen, wat meer bepaald een obstakel vormde voor de uitvoering van een gezamenlijke strategie om de dreiging te bestrijden.

Het fenomeen wordt voortaan structureel gevolgd binnen de Strategie T.E.R., met name in het kader van de Werkgroep Islamitisch Extremisme.

De VSSE en, in mindere mate, de ADIV hebben de afgelopen jaren initiatieven genomen om het overleg met de partners te verbeteren, door nota's te verspreiden, veiligheidsbriefings te organiseren en coördinatievergaderingen te houden. De VSSE heeft bovendien van meerdere van haar jaarverslagen gebruik gemaakt om het grote publiek te sensibiliseren voor de problematiek van de Moslimbroeders.

Wat het OCAD betreft is de aanpak van dit fenomeen in België gericht op sensibilisering, preventie en versterking van de sociale cohesie.

Reactie van de Belgische inlichtingendiensten op de publicatie van het Franse rapport

De analyse van het PFCECT komt niet helemaal overeen met de analyse in het Franse rapport. Het PFCECT ziet geen aanwijzingen dat er in België controle wordt uitgeoefend door islamisten. De invloed van de Moslimbroeders in België is volgens het PFCECT beperkter dan het Franse rapport laat uitschijnen.

Conclusies van het toezichtonderzoek

Het Comité meent dat er gevolg is gegeven aan vier van de aanbevelingen die ter afsluiting van het toezichtonderzoek 2021.287 werden geformuleerd, namelijk:

- Versterking van de samenwerking tussen de inlichtingendiensten en hun partners ;
- Sensibilisering van de autoriteiten, administraties en het publiek via de VSSE ;
- Evaluatie, door de ADIV, van de toereikendheid van de middelen die intern worden ingezet om de invloed van de Moslimbroeders binnen Defensie tegen te gaan ;
- Organisatie, door de ADIV, van interne briefings bestemd voor de veiligheidsofficieren van deze dienst om hen te sensibiliseren voor de problematiek en de risico's te helpen voorkomen die de Broederschap vormt voor Defensie.

Het Comité beschikt niet over informatie die toelaat te bepalen of er gevolg is gegeven aan de volgende aanbeveling:

- Voorafgaande controle van de integriteit, loyaliteit en discretie bij de toekenning van bepaalde openbare functies (regeringscommissaris, militair aalmoezenier enz.).

INHOUDSTAFEL

1. INLEIDING EN VOORWERP VAN HET ONDERZOEK	1
1.1. BEVOEGDHEID VAN HET COMITÉ R/I	3
1.2. ONDERZOEKSMETHODOLOGIE	3
2. ACTUALISERING VAN HET DREIGINGSBEELD	5
2.1. ONTSTAAN EN INTERNATIONALISERING VAN DE MOSLIMBROEDERSCHAP	5
2.2. EEN DEFINITIE VAN DE MOSLIMBROEDERS	6
2.3. CONTEXTUALISERING VAN DE MOSLIMBROEDERS.....	8
2.4. WORDEN DE MOSLIMBROEDERS GEÏDENTIFICEERD ALS EEN BEDREIGING?	9
2.4.1. Een bedreiging in België?	9
2.4.2. Een bedreiging in het buitenland?	11
3. DE INFORMATIEPOSITIE VAN DE INLICHTINGDIENSTEN OVER HET FRANSE RAPPORT « FRÈRES MUSULMANS ET ISLAMISME POLITIQUE EN FRANCE »	12
3.1. PARLEMENTAIRE INTERPELLATIES	12
3.2. EEN OMSTREDEN RAPPORT EN BETWISTE CONCLUSIES	13
3.3. EVALUATIE VAN DE INLICHTINGDIENSTEN OVER HET FRANSE RAPPORT	15
4. ACTUALISERING VAN HET ONDERZOEK 2021.287	17
4.1. DE OPVOLGING VAN DE MOSLIMBROEDERS DOOR DE INLICHTINGDIENSTEN.....	17
4.2. GEVOLG AAN DE AANBEVELINGEN UIT HET TOEZICHTONDERZOEK 2021.287	19
BIJLAGE 1 – RELEVANTE UITTREKSELS UIT HET FRANSE RAPPORT MET BETREKKING TOT BELGIË	23

1.

INLEIDING EN VOORWERP VAN HET ONDERZOEK

1. Reeds in 2001 voerde het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Comité R/I) een toezichtonderzoek naar de wijze waarop de Veiligheid van de Staat (VSSE) en de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid (ADIV) informatie verzamelden en analyseerden over terrorisme en de radicale islam, alsook naar de manier waarop zij burgerlijke en gerechtelijke autoriteiten informeerden over dit fenomeen. Dit onderzoek had met name betrekking op de aanwezigheid van de Moslimbroeders in België en op de opvolging daarvan door de VSSE.⁵
2. Op verzoek van de parlementaire Commissie belast met de begeleiding van het Vast Comité van toezicht op de politiediensten en het Vast Comité van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Begeleidingscommissie P&I), dd. 19 juli 2021, opende het Comité een toezichtonderzoek teneinde enerzijds, te bepalen hoe de Moslimbroederschap werd opgevolgd door de inlichtingendiensten en anderzijds, of deze beweging volgens de inlichtingendiensten een bedreiging vormde in België^{6,7}. Het onderzoek volgde op het toezichtonderzoek naar de wijze waarop de VSSE de toenmalige regeringscommissaris, Ihsane HAOUACH, had opgevolgd.⁸
3. Ook voerde het Comité in 2022 een toezichtonderzoek naar de opvolging door de inlichtingendiensten van filosofische organisaties met politieke bedoelingen die strijdig zijn met de democratische orde⁹, evenals een onderzoek naar de opvolging van de in de parlementaire onderzoekscommissie 'terroristische aanslagen' geformuleerde aanbevelingen.¹⁰

⁵ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2001*, pp. 89-143.

⁶ COMITÉ R/I, *Toezichtonderzoek Ref.: TOEC 2021.287*.

⁷ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, pp. 63-69.

⁸ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, pp. 59-63.

⁹ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2022*, pp. 35-40.

¹⁰ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2022*, pp. 40-48.

4. Op 20 mei 2025 verscheen in de Franse pers¹¹ een artikel verwijzend naar een rapport « *Frères musulmans et islamisme politique en France* »¹², waarin onder andere werd gesteld dat België de Europese draaischijf zou zijn van de Moslimbroederschap, met een dicht netwerk van verenigingen en organisaties op haar grondgebied.¹³
5. Op 3 juni 2025 schreef de Begeleidingscommissie P&I het Comité R/I aan om na te gaan welke onderzoeksdaden in het verleden in dit domein zijn verricht en welke de mogelijkheden tot actualisatie van het onderzoek van 2021 waren.
6. Op 8 juli 2025 gaf het Comité R/I de Begeleidingscommissie P&I een mondelinge stand van zaken over de opvolging van deze materie door de inlichtingendiensten.

¹¹ « Réseaux tentaculaires, organisation secrète, quartiers islamisés... Le rapport choc sur les Frères musulmans qui veulent instaurer la charia en France », *Le Figaro*, 20 mai 2025.

¹² Rapport "*Frères musulmans et islamisme politique en France*" - Persdossier: "Met een brief van 17 april 2024, op bevel van de President van de Republiek in de Conseil de défense et de sécurité nationale (Franse raad voor defensie en nationale veiligheid) van januari 2024, hebben de (Franse) ministers van binnenlandse zaken, buitenlandse zaken en defensie sommige hoge functionarissen belast met een opdracht van evaluatie betreffende de beweging van de Moslimbroeders en de politieke islam in Frankrijk." (vrij vertaald)

¹³ De in dit rapport opgenomen stellingen i.v.m. België kwamen aan bod tijdens Plenum- en Commissievergaderingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Zie hierover in het bijzonder:

- Plenumvergadering dd. 22 mei 2025: de samengevoegde vragen aan de Premier '*Het Franse rapport over de moslimbroederschap en de gevolgen voor België*' (CRIV 56 PLEN 043);
- Commissie voor Justitie dd. 4 juni 2025: vraag van F. DE SMET aan de minister van Justitie, belast met de Noordzee over '*De vermelding van België in het Franse rapport over de moslimbroederschap*' (56005246C) (CRIV 56 COM 138);
- Plenumvergadering dd. 10 juli 2025: samengevoegde vragen van J. BERGERS aan de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Beliris over '*Het rapport over gewelddadige extremisten*' (56000881P), D. DUCARME aan de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Beliris over '*De infiltratie van het CIIB door de Moslimbroederschap*' (56000892P), F. DEMON aan de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Beliris over '*De toenemende radicalisering*' (56000899P) (CRIV 56 PLEN 059).
- Commissie voor Justitie dd. 16 juli 2025: vraag van A. VAN HOECKE aan de minister van Justitie, belast met de Noordzee over '*De subsidies vanuit de FOD Justitie aan het CIIB*' (56006927C) (CRIV 56 COM 179);
- Commissie Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken dd. 15 juli 2025: actualiteitsdebat over radicalisme en toegevoegde interpellatie en vragen aan de minister van Binnenlandse Zaken (CRIV 56 COM 167).
- Commissie voor Justitie dd. 16 juli 2025: vraag van A. VAN HOECKE aan de minister van Justitie, belast met de Noordzee over '*De subsidies vanuit de FOD Justitie aan het CIIB*' (56006927C) (CRIV 56 COM 179).
- Plenumvergadering dd. 17 juli 2025: moties ingediend tot besluit van de interpellatie van S. VAN ROOY over '*Een actieplan met betrekking tot de moslimbroederschap*' (nr. 56) (CRIV 56 PLEN 062).

7. Navolgend verzocht de Begeleidingscommissie P&I het Comité R/I op 10 juli 2025: « (...) Voor zover nodig vraagt de commissie aan het Vast Comité I om over te gaan tot een actualisering van het toezichtonderzoek 2021.287 betreffende de opvolging door de inlichtingendiensten van de Moslimbroeders en de eventuele bedreiging die zij in België vormen. In verband hiermee wenst de commissie ook te weten welke vorderingen er zijn gemaakt met de aanbevelingen die in het rapport 2021.287 werden geformuleerd en welke de informatiepositie van de inlichtingendiensten is wat betreft het Belgische deel van wat ter sprake is gekomen in het Franse rapport "Frères musulmans et islamisme politique en France" (vrij vertaald).

1.1. BEVOEGDHEID VAN HET COMITÉ R/I

8. Het Comité R/I vatte deze onderzoeksoopdracht aan, steunend op de bepalingen van de artikelen 32 en 33 Wet Toezicht¹⁴, stellende dat het Comité R/I ambtshalve, op verzoek van de Kamer van volksvertegenwoordigers [*in casu*], van de bevoegde minister, van de bevoegde overheid of op vraag van een andere gegevensbeschermingsautoriteit, onderzoeken instelt naar de doelmatigheid en de coördinatie van de activiteiten en de werkwijze van de inlichtingendiensten.
9. De finaliteit van het voorliggende toezichtonderzoek is deze zoals omschreven in artikel 1 van de voornoemde wet, nl. toe te zien op de bescherming van de rechten die de Grondwet en de wet aan de personen waarborgen, ongeacht hun status.

1.2. ONDERZOEKSMETHODOLOGIE

10. Anticiperend op de kennisgeving van de Begeleidingscommissie P&I, dd. 3 juni 2025, verzocht het Comité R/I de inlichtingendiensten reeds op 28 mei 2025, alsook het OCAD op 3 juni 2025, om een gedetailleerde stand van zaken over de wijze waarop zij het fenomeen van de Moslimbroederschap opvolgen en over het gevolg dat werd gegeven aan de in het onderzoeksverslag 2021.287 geformuleerde aanbevelingen.
11. Het OCAD reageerde hierop op 3 juni 2025 en de inlichtingendiensten, in gemeenschappelijke schrijven, op 26 juni 2025 en 3 juli 2025. Gemeenschappelijk, gezien de beide inlichtingendiensten sinds 2022 hun capaciteit voor de strijd tegen het extremisme en het terrorisme bundelden in een geïntegreerde samenwerking binnen het

¹⁴ Wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse, *B.S.* 26 juli 1991.

Platform Counter Extremism & Counter Terrorism (PF CECT – zie infra).^{15,16}

¹⁵ In navolging van de aanbevelingen van de parlementaire commissie 'Aanslagen' van 2016 ontwikkelden de beide inlichtingendiensten in 2018 een Nationaal Strategisch Inlichtingenplan (NSIP) dat de samenwerking tussen deze diensten formaliseerde. Dit NSIP werd in 2022 geactualiseerd. De voornaamste synergie hierbij was de vorming van een gemeenschappelijk *Platform Counter Extremism & Confessional Terrorism* en een dito *Platform Counter Extremism & Ideological Counter Terrorism*. Deze beide platformen evolueerden in 2024 naar één gemeenschappelijk *Platform Counter Extremism & Counter Terrorism (PFCECT)*, met de VSSE als referentiedienst. In 2025 vatte het Comité een toezichtonderzoek aan naar de werking van het PFCECT, in het raam van een onderzoek naar de synergiën tussen de bij de inlichtingendiensten. Bij de voorlegging van het voorliggende verslag was dit toezichtonderzoek nog lopende.

¹⁶ ADIV, *Brief gericht aan het Comité R/I*, 7 januari 2026: "Inzake de opvolging van de Moslimbroeders (MB) herhaalt de ADIV dat de dienst focust, overeenkomstig zijn opdrachten, op de MB-dreiging ten aanzien van Defensie en dat, sinds 2024, alle documenten in verband met de MB die de VSSE heeft gepubliceerd in haar hoedanigheid van referentiedienst, stelselmatig het unieke en gemeenschappelijke standpunt van beide inlichtingendiensten, geformuleerd via het PF CECT, vertegenwoordigen." (vrij vertaald)

2.

ACTUALISERING VAN HET DREIGINGSBEELD

2.1. ONTSTAAN EN INTERNATIONALISERING VAN DE MOSLIMBROEDERSCHAP

12. Het toezichtonderzoek 2021.287 wees uit dat de wortels van de Moslimbroederschap (afgekort 'de Moslimbroeders') in Egypte liggen, waar de beweging in 1928 werd opgericht door Hassan AL-BANNA.
13. Bij haar ontstaan had de organisatie twee doelstellingen: Egypte bevrijden van de Britse overheersing en de waarden van de islam opnieuw invoeren in de Egyptische samenleving. De beweging organiseerde zich en breidde zich snel uit; minder dan twintig jaar na de oprichting telde ze, in Egypte alleen al, een half miljoen leden.¹⁷
14. In 1948 werd de beweging in Egypte verboden na een reeks confrontaties tussen een deel van de beweging en de overheid. Daarna stond de relatie tussen de Moslimbroeders en de Egyptische overheid voortdurend in het teken van opeenvolgende momenten van nu eens repressie en dan weer minder gespannen relaties.¹⁸
15. Zeer snel na haar ontstaan internationaliseerde de beweging met de oprichting van diverse cellen in verschillende landen van het Midden-Oosten. De internationale verspreiding zette zich door, in het bijzonder in de Golfstaten maar ook in Europa, als gevolg van de ballingschap van meerdere politieke leiders die vluchtten voor de repressie waarvan ze in hun land van oorsprong het slachtoffer waren. De ontwikkeling van de beweging in Europa schakelde nog een versnelling hoger wanneer de Moslimbroeders hun studenten naar het continent stuurden in het kader van uitwisselingen tussen universiteiten.¹⁹
16. In België zijn de Moslimbroeders aanwezig sinds de jaren 1960 waar ze zich geleidelijk aan

¹⁷ X., 'Décryptage : Frères musulmans : les faits derrière les fables', *Libération*, 14 avril 2017, beschikbaar online: https://www.liberation.fr/france/2017/04/14/freres-musulmans-les-faits-derriere-les-fables_1562937/

¹⁸ X., 'Qui sont les Frères musulmans', *Le Monde*, 20 augustus 2013, beschikbaar online: https://www.lemonde.fr/afrique/article/2013/08/20/qui-sont-les-freres-musulmans_3463229_3212.html

¹⁹ Moyen-Orient, *Les Frères musulmans, une organisation à l'épreuve du pouvoir*, nr. 52, oktober-december 2021, pp. 18-23; contextuele nota van de federale gerechtelijke politie (Directie van de bestrijding van de zware en georganiseerde criminaliteit, Centrale Divisie Terrorisme) over de beweging van de Moslimbroeders, 26 januari 2021, Referentie DJSOC/Terro: K20203399, p. 19.

engageerden in sociale, religieuze en jeugdactiviteiten.²⁰

2.2. EEN DEFINITIE VAN DE MOSLIMBROEDERS

17. In het toezichtonderzoek 2021.287 stelde het Comité R/I vast dat het fenomeen van de Moslimbroeders zich kenmerkt als een entiteit met vage omtrekken, met antennes die in vele landen grote autonomie genieten en die de vorm aannemen van diverse organisaties die op discrete of zelfs geheime wijze handelen binnen uiteenlopende domeinen van de samenleving, met langetermijndoelstellingen die onverenigbaar zijn met de democratische orde.
18. Om de omvang en de opvolging van de dreiging die ervan kon uitgaan precies in kaart te brengen drong een sluitende en een door de inlichtingendiensten en partners van de strafrechtelijke keten gedeelde definitie zich op.²¹
19. In navolging van een aanbeveling ter zake van het Comité R/I (2021) organiseerde de VSSE in 2022 een samenspraak met de Belgische veiligheids- en inlichtingenpartners om tot overeenstemming te komen over een gemeenschappelijke definitie.²²
20. Meer bepaald: *“De Moslimbroederschap is een sociaal-politieke islamitische beweging waarvan de ideologie hoofdzakelijk gebaseerd is op het denken van AL BANNA Hassan (°1906-1949). Op de lange termijn heeft deze beweging als doel om een systeem in te voeren waarin de religieuze norm alle aspecten van het leven van het individu, de maatschappij en de staat reguleert. De beweging werd in 1928 opgericht in Egypte en kent intussen vertakkingen in heel wat landen, ook in Europa en in België.*

Wat de middelen betreft om hun doelstellingen in Europa te bereiken, verwerpen de Moslimbroeders het gebruik van geweld, inclusief terrorisme. Ze sturen enerzijds aan op prediking, onderwijs en sociaal-politiek activisme om hun ideologie te verspreiden. Anderzijds doen ze aan infiltratie en lobbywerk om het overheidsbeleid rond kwesties over de islam of de moslimwereld te beïnvloeden. Daartoe werpen ze zich op als spreekbuis van de moslimbevolking en als geloofwaardige vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap bij nationale en Europese instellingen.

In dat opzicht cultiveren ze een publiek imago van gematigdheid en (relatieve) progressiviteit. Die houding contrasteert soms met het interne discours, waarbij ze onder meer het secularisme verwerpen, de religieuze norm als superieur beschouwen aan de nationale wetten en de ‘westerse’ maatschappijen en landen afschilderen als inherent tegengesteld aan de moslims en de islam.

²⁰ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, pp. 64.

²¹ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, pp. 64.

²² PFCECT, *Brief gericht aan het Comité R/I*, 26 juni 2025.

Qua dreiging kunnen bepaalde standpunten van de Moslimbroeders bijdragen tot een klimaat van segregatie en polarisatie. Dat klimaat vormt op zijn beurt een voedingsbodem voor de (soms gewelddadige) radicalisering van bepaalde individuen. Bijgevolg moet er geval per geval worden bekeken welke dreiging de aanhangers van de ideologie van de Moslimbroederschap in ons land vormen.”²³

21. Op 24 juni 2025 preciseerden de inlichtingendiensten in een nota aan de autoriteiten de doelstellingen van de Moslimbroeders als volgt:

- *"Verspreiding van een extremistische ideologie: De ideologie van de Moslimbroeders is extremistisch. Hun doelstelling op lange termijn om een samenleving te creëren waarin de religieuze norm elk aspect van het leven beheerst, vormt een bedreiging voor de verworvenheden van de rechtsstaat. In dit verband wordt in hun interne betoog soms opgeroepen tot de verwerping van het secularisme, wordt bevestigd dat de religieuze norm voorrang heeft op nationale wetten en worden 'westerse'-samenlevingen en Staten voorgesteld als inherent gekant tegen moslims en de islam. Gelet op hun wereldbeeld verspreiden de ideologen en leden van de Moslimbroeders een polariserend discours dat soms bij extremisme kan worden ingedeeld zonder dat ze echter oproepen tot het gebruik van geweld.*
- *Afbreuk aan de cohesie van de samenleving door verdelende stellingen te promoten: De doelstelling op lange termijn van de Moslimbroeders (een samenleving creëren waarin de religieuze norm elk aspect van het leven beheerst) vormt een bedreiging voor de verworvenheden van de rechtsstaat. Op korte en middellange termijn draagt bepaald discours van de Moslimbroeders ertoe bij een klimaat van segregatie en polarisatie te creëren. Dit klimaat vormt op zijn beurt vruchtbare grond voor (soms) gewelddadige radicalisering van sommige individuen.*
- *Afleiding van het democratisch proces: Met hun activiteiten proberen de Moslimbroeders invloed uit te oefenen op overheidsbeleid in verband met de islam en de moslimwereld om ervoor te zorgen dat dergelijk beleid aansluit bij hun ideologische doelstellingen. Ze maken daartoe gebruik van misleidende middelen. De Moslimbroeders maken nooit bekend dat ze deel uitmaken van de Broederschap en ontkennen dat ze er banden mee hebben. In dit kader streven de lobbyorganisaties van de Moslimbroeders ernaar zich voor te stellen als organisaties die niet aangesloten zijn bij een bijzondere ideologie en zich een neutrale houding aan te meten.*
- *Afleiding van overheidsfinanciën: De Moslimbroeders proberen financiering vanwege de overheid te verkrijgen door zich bij overheidsinstanties voor te doen als betrouwbare en gematigde partners en ook als tussenpersonen met de moslimgemeenschap. Dergelijke financiering versterkt de capaciteiten om de*

²³ Gedeclassificeerde paragraaf 20 – VSSE, Bericht gericht aan het Comité R/I, 5 januari 2026.

ideologie van de Moslimbroeders te verspreiden."²⁴ (vrij vertaald)

2.3. CONTEXTUALISERING VAN DE MOSLIMBROEDERS

22. Aangezien het initieel erg moeilijk was om de draagwijdte van deze beweging duidelijk te omschrijven, was de studie ervan – en meer bepaald de analyse van haar aanwezigheid en beïnvloedingspotentieel in België – bijzonder ingewikkeld. Het Comité R/I had al op deze moeilijkheid gewezen in zijn activiteitenverslag 2001.²⁵
23. Niettemin maakte de VSSE in 2021 een raming van de aanwezigheid van deze beweging in België: *"De 'internationale moslimbroeders' in ons land worden vertegenwoordigd door de 'Ligue des Musulmans de Belgique' (LMB), die naar schatting een 50-tal leden telt en enkele honderden aanhangers of sympathisanten. Bij ons bevindt zich ook het hoofdkwartier van een Europese koepelvereniging, de 'Council of European Muslims' (CEM, voordien FIOE) die de belangen verdedigt van de moslimbroeders ten aanzien van de Europese instellingen."*²⁶
24. Op basis van deze cijfers kwalificeerde de toenmalige minister van Justitie de aanwezigheid van de beweging in België als 'vrij bescheiden'.²⁷ Niettemin stelden de minister en de VSSE dat de Moslimbroeders: *"invloedrijker zijn en belangrijker lijken dan men zou verwachten op basis van hun beperkte ledenaantal"*, als gevolg van hun intense sociale en politieke activisme, hun benadering en het profiel van hun leden.²⁸
25. Op 24 juni 2025 contextualiseerden de inlichtingendiensten (PFCECT) aanvullend in een vertrouwelijke nota aan de autoriteiten opgemaakt na de publicatie van het Franse rapport:

"De Moslimbroederschap is een hiërarchische, piramidale en gedecentraliseerde organisatie. In dit opzicht werkt elk niveau van de organisatie van de Moslimbroeders aan de verwezenlijking van de strategie van de Broederschap, meer bepaald op basis van strategische plannen; tegelijk geniet elk niveau een zekere autonomie om zijn doelstellingen te bereiken.

Naar het voorbeeld van elke organisatie vormt de Moslimbroederschap geen monolithisch geheel. Haar leden passen hun activiteiten aan in functie van de politieke en maatschappelijke context waarin ze evolueren (bv. land met een moslimmeerderheid/land waar moslims in de minderheid zijn). Bovendien is er soms sprake van machtsstrijd tussen de leden alsook van verschillende gevoeligheden ten aanzien van politieke, sociale en religieuze

²⁴ Gedeclassificeerde paragraaf 21-VSSE, Bericht gericht aan het Comité R/I, 5 januari 2026.

²⁵ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2001*, (p. 113).

²⁶ VSSE, *Jaarrapport 2020*, p.13.

²⁷ Antwoord van de vice-eerste minister en minister van Justitie en Noordzee, dd. 10 mei 2021 op schriftelijke vraag nr. 7 – 1140 van senator Tom ONGENA van 5 maart 2021.

²⁸ VSSE, *Jaarrapport 2020*, p.13.

kwesties die een impact hebben op de moslimgemeenschap.

Op internationaal niveau wordt de Moslimbroederschap geleid door een "Guidance Bureau" dat wordt voorgezeten door een "Opperste Gids". In Europa zijn de Moslimbroeders gestructureerd binnen de 'Conseil des Musulmans d'Europe' (CME). Deze organisatie heeft een zetel in Brussel waar de leidinggevende leden van de Moslimbroeders in Europa samenkomen om te bepalen welke richting de beweging op ons continent moet uitgaan. Deze organisatie heeft als voornaamste doel de ideologische en organisatorische cohesie van de Moslimbroeders in Europa te verzekeren, alsook de samenhang tussen de acties die de afdelingen van de Broeders op nationaal niveau ondernemen.

De 'Ligue des Musulmans en Belgique' is de 'nationale' tak van de Moslimbroeders op Belgisch grondgebied. Naast deze 'Belgische' tak zijn leden van takken uit de Maghreb en het Midden-Oosten, zoals Ennadha (Tunesië) en Hamas²⁹ (Palestina), eveneens aanwezig in België."³⁰ (vrij vertaald)

2.4. WORDEN DE MOSLIMBROEDERS GEÏDENTIFICEERD ALS EEN BEDREIGING?

2.4.1. Een bedreiging in België?

26. Hoewel er in 2021 geen bedreiging tegen een specifieke instelling werd geïdentificeerd die rechtstreeks verbonden was met de Moslimbroeders omschreef de VSSE de Moslimbroeders als een extremistische beweging met een hoge en prioritaire dreiging die aanleiding zou kunnen geven tot antidemocratische gedragingen, tot polarisering of nog, tot schending van fundamentele rechten.
27. Ook de ADIV was in 2021 het oordeel toegedaan dat de Moslimbroeders, door bepaalde aspecten, een extremistische visie van religie promoten, een gevaar vormen daar ze vaak op een ondoorzichtige wijze actief militeren voor een identitaire visie van de islam en aldus de breuklijnen versterken die bestaan binnen de samenleving en de instellingen. De ADIV benadrukte dat de dienst bijzonder oplettend was voor het risico van infiltratie van de Moslimbroeders binnen Defensie, maar het was voor het Comité R/I onbekend of het risico op entrisme hoog werd ingeschat door de ADIV.³¹

²⁹ "Hamas in België beschikt niet over een formele tak of organisatie die als opdracht heeft al zijn activiteiten in België te structureren. De individuen die als leden van Hamas worden beschouwd, organiseren zich in de vorm van een informeel netwerk van individuen die betrokken zijn bij liefdadigheids- en lobbyorganisaties."

³⁰ Gedeclasseerde paragraaf 25 -VSSE, Bericht gericht aan het Comité R/I, 5 januari 2026.

³¹ COMITÉ R/I, Activiteitenverslag 2021, pp. 67-68.

28. In zijn Jaarverslag 2024³² stelde de VSSE: *“De Moslimbroeders zijn een heterogene beweging waarvan in België geen gewelddreiging uitgaat. Wel stelt de VSSE vast dat er binnen de aanhangers van het Moslimbroederschap in België een honderdtal personen actief proberen om een ideologie te verspreiden die kan leiden tot radicalisering en die extremisme kan bevorderen. (...) Ook al is de buitenlandse steun die de Moslimbroeders in België ontvangen afgenomen, toch kan verwacht worden dat ze hun activiteiten hier verder zullen zetten.”*
29. Verwijzend naar het Jaarverslag 2024 van de VSSE werd de minister van Justitie op 21 februari 2025 bevestigd over de omvang van de dreiging.³³ Haar antwoord luidde: *“(…) De organisatie kent geen formeel lidmaatschap, waardoor het onmogelijk is om een exact antwoord te geven op het aantal leden. De Veiligheid van de Staat (VSSE) schat dat ongeveer honderd personen betrokken zijn bij de verspreiding van de ideologie van de Moslimbroeders in ons land. In België lobbyen individuen en organisaties die door de Moslimbroeders zijn opgericht bij Belgische en Europese instellingen. (...) Historisch gezien ontvingen de Moslimbroeders steun van organisaties of individuen in verschillende Golfstaten (Saoedi-Arabië, Verenigde Arabische Emiraten, Qatar, Koeweit) om grote projecten, zoals de aankoop van gebouwen, te financieren. De VSSE merkt echter op dat deze steun vanaf het begin van de jaren 2020 is afgenomen om geopolitieke redenen, zoals politieke veranderingen in de Golfregio en de wens van de Moslimbroeders om hun imago in Europa te verbeteren”. De minister gaf ook meer uitleg over de samenwerking tussen de inlichtingen- en veiligheidsdiensten binnen de werkgroep ‘islamitisch extremisme’ van de Strategie Extremisme en Terrorisme (Strategie T.E.R.), maar ook op het internationaal vlak met hun buitenlandse homologen.*
30. Op 24 juni 2025 schetsten de inlichtingendiensten (PFCECT) de autoriteiten de aanwezigheid van de Moslimbroeders in België. Onder de vastgestelde evoluties werd geduid op *“het gebrek aan ‘grote’ projecten”* door onvoldoende financiering, de *“ontwikkeling van nieuw ‘e-learning’ aanbod”* die de ideologie van de Moslimbroeders en polariserende uitspraken verkondigen en een terugplooiën van enkele actoren van Frankrijk op België. De diensten gaven aan dat zij verwachten *“dat de bedreiging die de Moslimbroeders vertegenwoordigen, stabiel zal blijven tijdens de komende vijf jaar”* en dat de initiatieven om hun ideologie te verspreiden en nieuwe leden te rekruteren beperkt zullen blijven gezien hun financiële moeilijkheden.³⁴ (vrij vertaald)
31. Niettemin, en op verzoek van de Waalse Regering en kaderend in de benoeming van het Collectief tegen Islamofobie in België (CTIB³⁵) als lid van de *‘Conseil wallon de lutte contre*

³² VSSE, *Jaarverslag 2024*, pp. 27-28.

³³ Vraag van K. METSU aan de minister van Justitie over ‘Moslimbroederschap’ (Vr. en Antw. Kamer, 2024-2025, 21 februari 2025, Vr. nr. 35 (QRVA 56 008)).

³⁴ Gedeclasseerde paragrafen 41 t.e.m. 52 -VSSE, *Bericht gericht aan het Comité R/I*, 5 januari 2026.

³⁵ *“Het Collectief tegen Islamofobie in België (CTIB) is een vzw die in 2014 in Brussel werd opgericht en zichzelf heeft opgedragen om islamofobie te bestrijden. Het Platform CECT heeft vastgesteld dat het CIIB*

le racisme", meldden de inlichtingendiensten (PFCECT) op 29 april 2025 in een niet-geclassificeerde nota aan de Waalse Regering en aan de federale minister van Justitie³⁶ dat ze oordeelden "dat de lobby- en netwerkactiviteiten van de Moslimbroeders een risico vormen voor politieke instellingen". De diensten duiden in het bijzonder de dreiging aan van inmenging van de leden van de Moslimbroeders die zich voorstellen als "neutraal", "deskundigen", en "de enige legitieme en geloofwaardige vertegenwoordigers van de moslimbevolking in Europa". Meer bepaald benadrukken ze de risico's van beïnvloeding van het democratische besluitvormingsproces, de afwending van overheidssubsidies en de reputatierisico's voor instellingen die met Moslimbroeders omgaan.

2.4.2. Een bedreiging in het buitenland?

32. In 2021 stelde het Comité R/I vast dat de verschillende landen sterk uiteenlopende posities innamen met betrekking tot deze beweging. In sommige landen behoren politieke partijen die beweren deel uit te maken van de Moslimbroederschap tot de regering of de oppositie in het parlement (bv. Turkije, Marokko, Algerije, Libië).
33. In andere landen werd de beweging beschouwd als een criminele organisatie.³⁷ Met de goedkeuring van de nieuwe antiterrorismewet van 8 juli 2021 was Oostenrijk het eerste Europese land dat de Moslimbroeders als organisatie verbood omwille van hun 'religieus geïnspireerde criminaliteit'. Hoewel de beweging in andere Europese landen niet verboden was, werd er in 2021 de nodige aandacht aan besteed in de buurlanden.³⁸

Synthese van de paragrafen 'Vertrouwelijk' geclassificeerd:

De VSSE schetste het Comité R/I de huidige slagkracht van de Moslimbroeders op het internationale niveau met betrekking tot de statelijke steun waarop zij al dan niet kunnen bogen, de uitgeoefende veiligheidsdruk, de ideologische referentieautoriteit en hun invloedspotentieel.

verbonden is met de Moslimbroeders als gevolg van historische antecedenten, de steun die het van tijd tot tijd krijgt en het narratief dat het verkondigt. Volgens het PFCECT is het CTIB een drukkingsgroep volgens de strekking van de Moslimbroeders. Het PFCECT heeft niet vastgesteld dat het CTIB oproept tot geweld of haat. Het verspreidt echter wel een narratief dat het ontleent aan de Moslimbroeders en dat ertoe strekt het idee te promoten van een inherente vijandigheid vanwege Europese samenlevingen en Staten jegens de islam en moslims. Sommige stellingnamen van het CTIB hebben in het verleden een polariserend effect gehad (bv. EVRAS). " (vrij vertaald)

³⁶ NA/2025/679.

³⁷ In Egypte, Rusland, Saoedi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten en ook in Bahrein wordt ze officieel beschouwd als een terroristische organisatie.

³⁸ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, p. 65-66.

3.

DE INFORMATIEPOSITIE VAN DE INLICHTINGDIENSTEN OVER HET FRANSE RAPPORT « FRÈRES MUSULMANS ET ISLAMISME POLITIQUE EN FRANCE »

34. Op 20 mei 2025 verscheen in de Franse pers³⁹ een artikel verwijzend naar een verslag, opgesteld op vraag van de Franse regering⁴⁰, waarin o.a. werd gesteld dat België de Europese draaischijf is van de Moslimbroederschap, met een dicht netwerk van verenigingen en organisaties (zie relevante uittreksels in Bijlage 1).
35. Deze publicatie kwam uitvoerig aan bod in de pers en kreeg de gepaste parlementaire aandacht met interpellaties op diverse fora.

3.1. PARLEMENTAIRE INTERPELLATIES

36. In de Plenaire vergadering werd Bernard QUINTIN, minister van Binnenlandse Zaken en Veiligheid, hierover op 22 mei 2025 bevestigd.⁴¹ In zijn antwoord verklaarde de minister dat hij naar aanleiding van de publicatie van het Franse rapport meteen de VSSE en het OCAD heeft bevestigd, die hem op 21 mei 2025 lieten weten dat er geen nieuwe elementen waren met betrekking tot bijkomende radicalisering in België.
37. Navolgend werd Annelies VERLINDEN, minister van Justitie, op 4 juni 2025 bevestigd⁴² in de Commissie voor Justitie, over de mogelijkheid tot opmaak van een rapport door de VSSE over de Moslimbroederschap. De minister antwoordde hierop dat dit niet aan de orde was omdat de Moslimbroederschap reeds het voorwerp is van een permanente monitoring

³⁹ "Réseaux tentaculaires, organisation secrète, quartiers islamisés... Le rapport choc sur les Frères musulmans qui veulent instaurer la charia en France", *Le Figaro*, 20 mei 2025.

⁴⁰ Persdossier – Rapport "Frères musulmans et islamisme politique en France" : "Met een brief van 17 april 2024, op bevel van de President van de Republiek in de Conseil de défense et de sécurité nationale (Franse raad voor defensie en nationale veiligheid) van januari 2024, hebben de (Franse) ministers van binnenlandse zaken, buitenlandse zaken en defensie sommige hoge functionarissen belast met een opdracht van evaluatie betreffende de beweging van de Moslimbroeders en de politieke islam in Frankrijk."

⁴¹ Cf. Voetnoot 15.

⁴² Cf. Voetnoot 15.

door de VSSE.

3.2. EEN OMSTREDEN RAPPORT EN BETWISTE CONCLUSIES

38. Buiten de muren van het parlement leidde de publicatie van (een gedeclassificeerde versie van) het rapport ook tot een levendig mediadebat, gevoed door reacties van deskundigen en onderzoekers van de islam.
39. In de eerste plaats wezen velen op de methodologische zwakte van het rapport.⁴³ Meer bepaald roept het ontbreken van een systematische bronverwijzing⁴⁴ vragen op en verzwakt het de inhoud van het document dat afwijkt van een wetenschappelijke en onafhankelijke analyse. Dit evenwel zonder dat dit de ambitie was van de auteurs, van de ambtenaren aan wie Gerald DARMANIN, de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, deze opdracht had toevertrouwd.⁴⁵
40. Er werd ook gewaarschuwd voor de politieke instrumentalisering van een rapport dat "veel minder rampscenario's bevat dan men het toeschrijft" (vrij vertaald)⁴⁶ en "dat vooral laat zien dat de Moslimbroederschap aan kracht verliest".⁴⁷ Met lof voor de historische situering van de beweging, die als volledig en gedocumenteerd⁴⁸ wordt beschouwd, wijzen verschillende onderzoekers op de "alarmerende toon" (vrij vertaald)⁴⁹ van het rapport, getuigend van een "morele paniek"(vrij vertaald) in Frankrijk⁵⁰ over deze kwesties.
41. Want hoewel deskundigen er op wijzen dat de islamitische dreiging door de

⁴³ Cf. onder meer WARNOTTE P-Y., "Frères musulmans : pourquoi un rapport français dénonce-t-il 'un islamisme par le bas' ?", *Le Soir*, 21 mei 2025 ; SOUCHEYRE A., "Rapport sur la « menace » des Frères musulmans : le document déclassifié qui agite les passions", *L'Humanité*, 21 mei 2025.

⁴⁴ De auteurs verklaren: "[de] citaten worden niet genoemd, maar een bibliografie is opgenomen in bijlage 1" (p. 7) (vrij vertaald).

⁴⁵ PAPY G., "Se focaliser sur les Frères musulmans détourne d'autres menaces plus grandes", *Le Vif*, 5 juni 2025.

⁴⁶ MYCINSKI C., "Frank FREGOSI, politiste : 'En France, l'Etat est en quête du « musulman idéal » et mène une politique de domestication de l'islam'", *Le Monde*, 29 juni 2025. Voir aussi AYAD C., COUVELAIRE L., " 'Entrisme' des Frères musulmans en France : ce que contient le rapport controversé", *Le Monde*, 22 mei 2025.

⁴⁷ *Idem.* Zie ook " Rapport sur les Frères musulmans : 'Ce document ne dévoile rien, si ce n'est une rhétorique de panique morale' selon Olivier ROY", *L'Obs*, 23 mei 2025 ; AYAD C., COUVELAIRE L., "Après la diffusion du rapport sur 'l'entrisme' des Frères musulmans, des spécialistes dénoncent une instrumentalisation politique", *Le Monde*, 22 mei 2025.

⁴⁸ "Rapport sur les Frères musulmans : 'Ce document ne dévoile rien, si ce n'est une rhétorique de panique morale' selon Olivier ROY", *L'Obs*, 23 mei 2025 ; MYCINSKI C., "Frank FREGOSI, politiste : 'En France, l'Etat est en quête du « musulman idéal » et mène une politique de domestication de l'islam'", *Le Monde*, 29 juni 2025.

⁴⁹ GOURY-LAFFONT V., "Leaked Muslim Brotherhood report criticized as 'alarmist' by academics and civil society", *Politico*, 22 mei 2025.

⁵⁰ "Rapport sur les Frères musulmans : 'Ce document ne dévoile rien, si ce n'est une rhétorique de panique morale' selon Olivier ROY", *L'Obs*, 23 mei 2025.

veiligheidsdiensten moet worden opgevolgd, maken zij zich zorgen over een te grote focus op de Moslimbroederschap "in verhouding tot hun werkelijke dreiging en gewicht" (vrij vertaald)⁵¹: Dit ten nadele van andere, ernstigere dreigingen in een context van beperkte middelen.⁵²

42. Volgens het rapport lijken de in België aanwezige 200 'leden' of activisten – daar waar de Veiligheid van de Staat er ongeveer 100 identificeert (cf. *supra*) – een relatieve bedreiging te vormen of althans een bedreiging te vormen die de inlichtingendiensten doeltreffend kunnen opvolgen. De politoloog Franck FREGOSI stelt zich overigens vragen over het ontbreken in het rapport van andere, bij de verspreiding van hun narratief (bijvoorbeeld: de Salafisten), meer actieve en doeltreffende islamitische bewegingen en over de eventuele geopolitieke overwegingen die deze keuze van de auteurs hebben ingegeven.⁵³
43. Wat meer bepaald België betreft, wordt de 'vaststelling' van een "controle van de islamisten" (vrij vertaald) op vijf Brusselse gemeenten grotendeels verworpen als emanatie van een "complotistische lezing" (vrij vertaald).⁵⁴
44. De islamoloog Michaël PRIVOT betwist op zijn beurt de titel "Europees kruispunt van de beweging van de Moslimbroeders" (vrij vertaald) die aan België is toegekend, waarin met name wordt gewezen op de aanwezigheid op Belgisch grondgebied van Europese instellingen die het mikpunt zijn van lobbyactiviteiten van bewegingen met banden met de Moslimbroederschap.⁵⁵ Terwijl het rapport wijst op het feit dat er in België geen equivalent is aan het Franse beginsel van de scheiding van Kerk en Staat ("*laïcité*") (ten gunste van het beginsel van de neutraliteit van de Staat, dat volgens de auteurs van het verslag niet dezelfde juridische hefbomen zou bieden), laat het na een mogelijk oorzakelijk verband aan te tonen met de aanwezigheid van organisaties die aanleunen bij de Moslimbroederschap.
45. Meer in het algemeen wordt de achterdocht van het rapport aan de kaak gesteld door de

⁵¹ PAPY G., " 'Se focaliser sur les Frères musulmans détourne d'autres menaces plus grandes'", *Le Vif*, 5 juni 2025.

⁵² D'OTREPPE B., "Nous devons tenir les Frères musulmans à l'œil en Belgique, mais n'oublions pas des dangers bien plus importants", *La Libre Belgique*, 31 mai 2025 ; MYCINSKI C., "Frank FREGOSI, politiste : 'En France, l'Etat est en quête du « musulman idéal » et mène une politique de domestication de l'islam'", *Le Monde*, 29 juni 2025.

⁵³ MYCINSKI C., "Frank FREGOSI, politiste : 'En France, l'Etat est en quête du « musulman idéal » et mène une politique de domestication de l'islam'", *Le Monde*, 29 juni 2025. Franck FREGOSI werd door de auteurs van het rapport geraadpleegd, maar betreurde de "alarmerende toon" van het rapport ("Rapport sur les Frères musulmans : Franck FREGOSI pointe 'une approche qui a une tonalité nettement alarmiste'", *France Inter*, 22 mei 2025, www.radiofrance.fr).

⁵⁴ CARLOT P., "Cinq communes bruxelloises 'sous le contrôle des islamistes' des Frères musulmans selon un rapport français : vraiment ?", *RTBF*, 22 mei 2025 ; WARNOTTE P.-Y., "Frères musulmans : pourquoi un rapport français dénonce-t-il 'un islamisme par le bas' ?", *Le Soir*, 21 mei 2025.

⁵⁵ PAPY G., " 'Se focaliser sur les Frères musulmans détourne d'autres menaces plus grandes'", *Le Vif*, 5 juni 2025.

meest gewone islamitische praktijken (zoals halalvoeding, dragen van de sluier, enz.) als verdacht gedrag aan te wijzen, zijnde de enkele "stedelijke zichtbaarheid van het moslimzijn" (vrij vertaald).⁵⁶

46. Door de "waardeoordelen" (vrij vertaald)⁵⁷ van de auteurs vergroot het rapport het risico op stigmatisering.⁵⁸ In het algemeen wordt "het etiket van 'moslimbroeder' gebruikt als afstotend element in de publieke opinie, waardoor het gevaar bestaat dat elke beweging of organisatie opgebouwd rond persoonlijkheden die zich openlijk als moslim bekennen en zich inzet voor thema's als het samenleven of de strijd tegen islamofobie, als Moslimbroeder wordt bestempeld". (vrij vertaald)⁵⁹
47. Van hun kant hebben de Belgische inlichtingendiensten, die alert zijn voor de dreiging zoals blijkt uit eerdere onderzoeken van het Comité R/I (cf. *supra*), ook ernstige bedenkingen bij de conclusies die in het Franse rapport zijn getrokken.

3.3. EVALUATIE VAN DE INLICHTINGDIENSTEN OVER HET FRANSE RAPPORT

48. Op zijn verzoek heeft het Comité R/I kennis genomen van de vertrouwelijke nota aan de autoriteiten dd. 24 juni 2025 "Rapport « Frères musulmans et islamisme politique en France » - Evaluation des informations relatives à la Belgique".

Synthese van de paragrafen 'Vertrouwelijk' geclassificeerd:

49. Het PFCECT deelde aan de Belgische autoriteiten mee dat de analyse van het PFCECT niet helemaal overeenstemt met de analyse in het Franse rapport. Het PFCECT ziet geen aanwijzingen dat er in België sprake is van controle vanwege islamisten. De invloed van de Moslimbroeders in België wordt door het PFCECT als beperkter ingeschat dan wat in het Franse rapport wordt gesuggereerd.

50. "Tot besluit kan worden gesteld dat hoewel de beschrijving van de globale situatie van de Moslimbroeders in België deels feitelijk is, de analyse van de dreiging van de Moslimbroeders en het islamitisch extremisme in België, zoals voorgesteld in dit rapport, afwijkt van de

⁵⁶ "Rapport sur les Frères musulmans : Franck FREGOSI pointe 'une approche qui a une tonalité nettement alarmiste'", *France Inter*, 22 mei 2025, www.radiofrance.fr.

⁵⁷ "Rapport sur les Frères musulmans : 'Ce document ne dévoile rien, si ce n'est une rhétorique de panique morale' selon Olivier ROY", *L'Obs*, 23 mei 2025.

⁵⁸ PAPHY G., " 'Se focaliser sur les Frères musulmans détourne d'autres menaces plus grandes'", *Le Vif*, 5 juni 2025.

⁵⁹ TORREKENS C., *Islams de Belgique*, Bruxelles, Editions de l'Université de Bruxelles, p. 39.

analyse van het PFCECT." (vrij vertaald)^{60 61}

Synthese van een als 'Vertrouwelijk' geclassificeerde aanvulling:

Het PFCECT formuleert afsluitende bedenkingen inzake de ongegrondheid van aantijgingen opgenomen in het Franse rapport.

51. Ook hierover bevestigd meldde het OCAD het Comité R/I op 3 juni 2025 dat het standpunt van de inlichtingendiensten er werd afgetoetst en noteerde: *"De Broederschap vormt geen onmiddellijke of gewelddadige bedreiging in de traditionele zin van het woord. Het is geen terroristische organisatie, maar eerder een grensoverschrijdende ideologische beweging die een communautaire visie op de samenleving promoot. De bedreiging is diffuus en langdurig en is gebaseerd op een bekende strategie: entrisme. Dit houdt in dat men geleidelijk infiltreert in invloedssferen – verenigingsleven, onderwijs, politiek – om er een visie op de islam te verspreiden die op gespannen voet kan staan met democratische principes en sociale cohesie.*

Het OCAD heeft de afgelopen jaren geen concrete bedreigingen in verband met de beweging van de Moslimbroeders vastgesteld.

Het OCAD werkt nauw samen met zijn partnerdiensten binnen de Strategie T.E.R. (Terrorisme, Extremisme, Radicalisering). In dit kader worden niet-gewelddadige maar potentieel destabiliserende ideologische bewegingen (in die zin dat ze een extremistisch verhaal verspreiden) gecontroleerd.

De vaststelling van de Franse autoriteiten over een strategie van discrete beïnvloeding binnen de samenleving kan tot op zekere hoogte worden omgezet naar de Belgische context. De lokale dynamiek verschilt echter en het fenomeen wordt er over het algemeen als minder zorgwekkend ervaren. In België is de aanpak gericht op sensibilisering, preventie en versterking van de sociale cohesie. Het doel is om het gemeenschapsleven in stand te houden en breuklijnen te vermijden, terwijl de passende waakzaamheid gehandhaafd blijft." (vrij vertaald).

⁶⁰ Vertrouwelijke nota, 24 juni 2025.

⁶¹ Gedeclassificeerde passage -VSSE, Bericht gericht aan het Comité R/I, 5 januari 2026.

4.

ACTUALISERING VAN HET ONDERZOEK 2021.287

52. Na het voorstellen van de actualisering van het dreigingsbeeld en de analyse van de standpunten van de inlichtingendiensten bij het Franse rapport komt het Comité R/I terug op de vaststellingen en aanbevelingen van zijn onderzoek van 2021.

4.1. DE OPVOLGING VAN DE MOSLIMBROEDERS DOOR DE INLICHTINGEDIENSTEN

53. Uit het onderzoek 2021.287 bleek dat beide inlichtingendiensten de Moslimbroeders opvolgen vanuit zeer verschillende invalshoeken en met grote verschillen op het vlak van de inzet van menselijke en technische middelen.

54. In 2021 volgde de VSSE de beweging in haar geheel prioritair op in het kader van haar bevoegdheden voor de opvolging van de dreiging 'extremisme'. Het collecteerde proactief informatie die werd geanalyseerd. Inlichtingen die hieruit werden geëxtraheerd, werden verspreid naar de overheden en partners ter kennisgeving en sensibilisatie. Deze problematiek werd op de voet gevolgd en de capaciteiten werden herverdeeld ter de uitoefening van deze opdracht.⁶²

55. De ADIV bestudeerde de beweging louter in het kader van de invloed die deze binnen Defensie zou kunnen uitoefenen en dit conform zijn bevoegdheden (art. 11 W.I&V) en de strategische plannen. In 2021 deed het aan actieve monitoring met door derden aangereikte informatie, maar verzamelde op proactieve wijze zelf geen informatie over de beweging in haar geheel.

56. Steunend op de aangereikte informatie stelde het Comité R/I in 2021 vast dat de ADIV geen inlichtingen met betrekking tot de Moslimbroeders op eigen initiatief had meegedeeld aan de overheden of partners tijdens de afgelopen drie jaren voorafgaand aan het onderzoek 2021.287.⁶³

⁶² In het dossier werd kort voor 2020 opnieuw geïnvesteerd nadat capaciteiten, tot dusver ingezet op dossiers 'terrorisme en extremisme' werden vrijgegeven. (COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, p. 66-67).

⁶³ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, p. 67.

57. Ook in 2021 noteerde het Comité R/I dat het moeilijk was zich uit te spreken over de kwaliteit van de informatiepositie van de ADIV. Duidelijk was evenwel dat het geponeerde niveau van prioriteit dat de ADIV toekende aan de opvolging van de Moslimbroeders niet overeenstemde met de middelen die deze dienst inzette om gegevens te verzamelen en te analyseren. Dit was enigszins verklaarbaar door het feit dat, in tegenstelling tot de VSSE die het fenomeen in zijn geheel opvolgde, de ADIV de beweging alleen bestudeerde in het kader van de invloed die zij zouden kunnen uitoefenen binnen Defensie.
58. In de loop van het onderzoek 2021.287 werd vastgesteld dat de beide inlichtingendiensten weliswaar, zowel bilateraal als multilateraal, met buitenlandse inlichtingendiensten inlichtingen uitwisselden over de Moslimbroeders, maar op nationaal niveau was de samenwerking vooral een eenrichtingsverkeer van de VSSE naar de ADIV toe.⁶⁴ Hieraan werd tegemoetgekomen door de oprichting van het *Platform Counter Extremism & Counter Terrorism* (PFCECT) als geïntegreerde capaciteit van de ADIV en de VSSE voor de strijd tegen het extremisme en het terrorisme. Oppericht in het kader van het Nationaal Strategisch Inlichtingenplan (NSIP), volgt het PFCECT o.a. het fenomeen van de Moslimbroeders op, met de VSSE als referentiedienst.^{65,66}
59. Gelet op de kwalificatie en het dreigingsniveau zoals toegekend door de VSSE, wenste het Comité R/I in 2021 na te gaan of ook het OCAD de Moslimbroeders bestudeerde. Hierover bevroegd, antwoordde het OCAD dat het nooit een nota of een studie had geschreven met betrekking tot de Moslimbroeders. Het OCAD identificeerde, noch op korte of middellange termijn, een rechtstreekse dreiging die deze beweging voor België zou vormen en bevestigde evenmin het hoge niveau van de dreiging, in tegenstelling tot de analyse van de beide inlichtingendiensten. Het OCAD herhaalde dit standpunt op 3 juni 2025 aan het Comité R/I.
60. Wegens het ontbreken van een gezamenlijke visie tussen enerzijds de VSSE en de ADIV en anderzijds het OCAD wat betreft de dreiging die de Moslimbroeders vertegenwoordigen, concludeerde het Comité R/I in 2021 dat een overleg tussen deze diensten noodzakelijk was. Het Comité R/I verbaasde zich erover dat dit overleg nog niet had plaatsgevonden,

⁶⁴ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, p. 68.

⁶⁵ Zoals eerder gesteld ontwikkelden de beide inlichtingendiensten in 2018 en in navolging van de aanbevelingen van de parlementaire commissie 'Aanslagen' van 2016 een Nationaal Strategisch Inlichtingenplan (NSIP) dat de samenwerking tussen deze diensten formaliseerde. Dit NSIP werd in 2022 geactualiseerd. De voornaamste synergie hierbij was de vorming van een gemeenschappelijk '*Platform Counter Extremism & Confessional Terrorism*' (PFCECT) en een dito '*Platform Counter Extremism & Ideological Counter Terrorism*' (PFCEICT). Deze beide platformen evolueerden in 2024 naar één gemeenschappelijk '*Platform Counter Extremism & Counter Terrorism*'.

⁶⁶ In het raam van een onderzoek naar de synergiën tussen de beide inlichtingendiensten vatte het Comité R/I in 2025 een toezichtonderzoek aan naar de werking van het PFCECT. Bij de voorlegging van het voorliggende verslag was dit toezichtonderzoek nog lopende.

gelet op de prioriteit die de VSSE en de ADIV aan dit dossier toekenden.⁶⁷

61. Om de strategie van de Moslimbroeders te counteren en te vermijden dat de beweging de positie kon innemen van bemiddelaar tussen de moslimgemeenschappen en overheden, beaamde de VSSE in 2021 dat een investering in de sensibilisering van de overheden en de administraties van belang was. In dit verband werd in 2021 genoteerd dat de VSSE reeds twee nota's had verspreid: één bestemd voor de inlichtingendiensten en de geassocieerde partners van de strafrechtsketen, de andere voor de bevoegde ministers, met als doel te informeren en te sensibiliseren.
62. De ADIV op zijn beurt stelde in 2021 dat de sensibilisering van de institutionele actoren voor de pogingen tot beïnvloeding door de Moslimbroeders buiten België deel uitmaakte van de doelstellingen van de briefings die door hen worden gegeven in verband met de terroristische dreiging en het risico dat verbonden is aan radicale religieuze bewegingen. Het Comité R/I beschikte in 2021 over geen bijkomende informatie op basis waarvan het zich kon uitspreken over de kwantiteit of de kwaliteit van deze sensibiliseringsbriefings.
63. Met dit gegeven meende het Comité R/I in 2021 dat deze sensibiliseringsstrategie versterkt kon worden door het organiseren van een structureel overleg tussen de inlichtingendiensten en hun partners (onder andere het OCAD) aangaande deze thematiek. Het sensibiliseren van de politieke overheden en de administraties zou doeltreffender zijn als dit werd gedragen door de drie diensten die voorafgaand overeenstemming hebben bereikt over een gezamenlijke definitie van dit fenomeen, zijn samenstellende delen, de dreiging die het vertegenwoordigt voor België en de opmaak van een strategie van sensibilisering van de overheden en administraties, met een bevoegdheidsverdeling overeenkomstig het rechtskader.⁶⁸

4.2. GEVOLG AAN DE AANBEVELINGEN UIT HET TOEZICHTONDERZOEK 2021.287

64. In het TO 2021.287 formuleerde het Comité R/I vijf aanbevelingen. Aan vier hiervan werd gevolg gegeven.
65. Aanbeveling: Volgens het Comité R/I is het de taak van de ministers van Justitie en Defensie om met hun collega van Binnenlandse Zaken de samenwerking tussen de inlichtingendiensten en hun partners (Federale Politie, OCAD enz.) te versterken en samen met de diensten te bepalen wat het geschikte samenwerkingskader is.

Aansluitend bij de geïntegreerde samenwerking tussen de VSSE en de ADIV binnen het gemeenschappelijk platform PFCECT en in navolging van deze aanbeveling ontwikkelde de

⁶⁷ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, pp. 68-69.

⁶⁸ COMITÉ R/I, *Activiteitenverslag 2021*, p. 69.

VSSE met de Belgische veiligheids- en inlichtingenpartners sinds 2022 zowel een gemeenschappelijke visie en strategie rond het fenomeen van de Moslimbroeders, als een gemeenschappelijke definitie.⁶⁹

66. In dit verband meldde het PFCECT in een vertrouwelijke nota van juni 2025⁷⁰ ook dat "(...) om tegemoet te komen aan de aanbeveling van het comité over het versterken van de samenwerking tussen de diensten op dit thema heeft de VSSE het initiatief genomen om het thema 'Moslimbroeders' toe te voegen aan de thematische nationale werkgroep Islamitisch extremisme van het plan Strat T.E.R.⁷¹
67. De werkgroep Islamitisch extremisme wordt voorgezeten door de VSSE en bestaat uit volgende leden: DJSOC Terro, OCAD, ADIV, Buitenlandse Zaken (M7 & B1.3), NCCN, CTIF, EPI, DVZ en de Dienst Erediensten van de FOD Justitie.⁷²

Synthese van de paragrafen 'Vertrouwelijk' geclassificeerd:

68. Het PFCECT schetst de samenstelling van de voornoemde thematische nationale werkgroep Islamitisch extremisme van het plan Strat T.E.R., de regeling van de werkzaamheden, de agendering van de vergaderingen en de samenwerking met de nationale partners.

69. Aanbeveling: Het Comité R/I loofde de ambitie van de VSSE om een brochure over de Moslimbroeders samen te stellen en die op grote schaal te verspreiden met het oog op sensibilisering; het Comité R/I beval de VSSE aan om de brochure ten laatste eind 2022 te verspreiden.

In een ruimer verband meldde de VSSE: "De VSSE heeft gebruik gemaakt van haar jaarrapporten om het bredere publiek te informeren en te sensibiliseren over de Moslimbroeders. Zo werden de Moslimbroeders voor het eerst vermeld in het jaarrapport 2021-2022 van de VSSE (p.7). Daarnaast werd er een omschrijving en evaluatie van de Moslimbroeders opgenomen in de jaarrapporten 2024 en 2025 van de VSSE. Het thema komt aan bod in uitwisselingen met partners die met de problematiek te maken hebben, bv. onderwijs of op Lokale Taskforcevergaderingen van de Strat T.E.R."^{73 74}

Synthese van de paragrafen 'Vertrouwelijk' geclassificeerd:

70. Wat de sensibilisering van de politieke autoriteiten betreft informeerden de

⁶⁹ VSSE, Brief gericht aan het Comité R/I, 26 juni 2025.

⁷⁰ VSSE, Brief gericht aan het Comité R/I, 26 juni 2025.

⁷¹ Dit is de voormalige Werkgroep Salafisme die van naam gewijzigd is naar Werkgroep Islamitisch extremisme.

⁷² Gedeclassificeerde paragrafen 78 en 79 -VSSE, Bericht gericht aan het Comité R/I, 5 januari 2026.

⁷³ VSSE, Brief gericht aan het Comité R/I, 26 juni 2025.

⁷⁴ Gedeclassificeerde paragraaf -VSSE, Bericht gericht aan het Comité R/I, 5 januari 2026.

inlichtingendiensten (PFCECT) het Comité R/I over de kennisgeving aan de politieke autoriteiten en partnerdiensten.

71. Aanbeveling: Het Comité R/I beval de ADIV aan om in 2022 een analyse te maken om na te gaan of de middelen die de ADIV inzet bij de opvolging van de Moslimbroeders voldoende zijn ten opzichte van de ingeschatte waarschijnlijkheid van het risico van poging tot beïnvloeding door de Moslimbroeders bij Defensie. Dit rekening houdend met de prioriteit die de dienst toekent aan de opvolging van het fenomeen. Als dat niet het geval bleek te zijn, was het de taak van de ADIV om aan de minister van Defensie te vragen een passend aanwervingsplan op te stellen.

Hierbij aansluitend meldde de ADIV het Comité R/I: *"Inzake de opvolging van de Moslimbroeders (MB) herhaalt de ADIV dat de dienst focust, overeenkomstig zijn opdrachten, op de MB-dreiging ten aanzien van Defensie en dat, sinds 2024, alle documenten in verband met de MB die de VSSE heeft gepubliceerd in haar hoedanigheid van referentiedienst, stelselmatig het unieke en gemeenschappelijke standpunt van beide inlichtingendiensten, geformuleerd via het PFCECT, vertegenwoordigen. De ADIV is van mening dat een van de voordelen van de oprichting van het PFCECT erin bestaat dat menselijke capaciteiten in de strijd tegen terrorisme en extremisme, waaronder de MB's, worden samengebracht, waardoor minder extra personeel hoeft te worden aangeworven."*⁷⁵

72. Aanbeveling: Het Comité R/I vroeg de ADIV ook om interne briefings te organiseren voor de aangewezen veiligheidsofficieren, met als doel hen bewust te maken van de problematiek en hun vermogen te vergroten om een concrete dreiging voor Defensie op het spoor te komen.

De ADIV berichtte het Comité R/I in dit verband: *"Met betrekking tot de bewustwording van de veiligheidsofficieren van Defensie voor de problematiek van de Moslimbroeders (MB) wil de ADIV erop wijzen dat de opleiding van veiligheidsofficieren en hun adjuncten (opleidingsmodules 'Basic Security Course' en 'Manager Security Course') een TESSOC-component bevat die onder andere de kwesties van terrorisme en religieus extremisme behandelt, zonder ze daarom te beperken tot enkel de MB. De militaire veiligheidsagenten van de directie S van de ADIV die gedetacheerd zijn bij de militaire kwartieren, fungeren ook als referentiepersonen voor de veiligheidsofficieren van Defensie over deze kwesties."*⁷⁶ (vrij vertaald).

Het Comité R/I bleef anderzijds in het ongewisse over het gevolg dat werd gegeven aan de volgende aanbeveling:

73. Aanbeveling: Het Comité R/I herhaalde de aanbeveling die het eerder al formuleerde – in het kader van het toezichtonderzoek naar de wijze waarop de VSSE de

⁷⁵ ADIV, Brief gericht aan het Comité R/I, 7 januari 2026.

⁷⁶ ADIV, Brief gericht aan het Comité R/I, 7 januari 2026.

regeringscommissaris Ihsane HAOUACH opvolgde⁷⁷ – en volgens dewelke de uitoefening van bepaalde openbare functies de voorafgaande controle vereist van de integriteit, de loyaliteit en de discretie, zoals vereist door de toepasselijke wetgeving in sommige Europese landen.⁷⁸

Volgens het Comité R/I zou die controle in het bijzonder moeten worden uitgevoerd voor kandidaten voor de functie van regeringscommissaris, maar ook voor andere openbare functies zoals die van aalmoezenier of andere belangrijke functies op federaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau.

Bijgevolg vroeg het Comité R/I in 2021 opnieuw aan de minister van Justitie, hierin bijgestaan door de VSSE, om tegen het einde van april 2022 de nodige wetgevende initiatieven te nemen, samen met de bevoegde federale ministers. Ook zou de minister van Justitie het initiatief moeten nemen om de kwestie van een voorafgaande controle van sleutelfuncties op de andere bevoegdheidsniveaus op de agenda van een vergadering van het Overlegcomité te plaatsen.

Aan de minister van Defensie werd, eveneens in 2021, gevraagd nader te bepalen of sleutelfuncties bij Defensie moeten worden opgenomen in deze initiatieven. In het tegenovergestelde geval werd aan de minister gevraagd om de noodzakelijke parallelle wetgevende initiatieven te nemen om het rechtskader vast te stellen voor de controles met betrekking tot de functies die een controle vereisen bij Defensie.

⁷⁷ COMITÉ R/I, *Toezichtonderzoek naar de wijze waarop de VSSE de regeringscommissaris Ihsane Haouach opvolgde*, eindverslag, 16 september 2021, nota nr. 2021.285.

⁷⁸ Zie in dit verband: Zwitserland, waar de functies van de federale overheid een veiligheidscontrole betreffende de personen vereisen (https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2011/155/fr#annex_1/lvl_d1003e49); Nederland, *Leidraad voor het aanwijzen van vertrouwensfuncties. Nadere uitwerking van de Wet veiligheidsonderzoeken*, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, september 2014; of ook Frankrijk, waar de administratieve onderzoeken (screenings) zoals bedoeld in artikel L 114-1 van het wetboek inzake binnenlandse veiligheid (Code de la sécurité intérieure) van toepassing zijn op de gevallen bedoeld in de artikelen R 114-1 tot R 114-5 van hetzelfde wetboek. (https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000037017856). De bedoelde gevallen hebben betrekking op betrekkingen of functies ofwel op machtigingen tot toegang of ook nog op toelatingen voor specifieke activiteiten.

BIJLAGE 1 – RELEVANTE UITTREKSELS UIT HET FRANSE RAPPORT MET BETREKKING TOT BELGIË

74. “[...] Terwijl ze op Europees niveau een geheel van structuren hebben opgericht die nationale afdelingen overkoepelen, naar het beeld van de originele structuur van de Broederschap, hebben de Moslimbroeders er in elk land voor gezorgd dat hun organisaties in de cultuur werden opgenomen en zich op duurzame wijze konden inplanten, meer bepaald in België, Duitsland, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk. [...]” (pag. 29 van het verslag)
75. “[...] De beweging heeft een netwerk van pan-Europese instellingen ontwikkeld die overwegend zijn gevestigd in België, dicht bij de instellingen, met de ‘Conseil des Musulmans européens’ (CEM) als koepelorganisatie. De CEM, die sinds 2007 in Brussel is gevestigd (nadat deze raad eerder in het Verenigd Koninkrijk was gevestigd), komt regelmatig samen in Istanbul, waar Turkije faciliteiten verleent, in het kader van een akkoord met Diyanet. [...]” (p. 29)
76. “[...] In Frankrijk kon het principe van het secularisme de invloed van de beweging afremmen in vergelijking met de situatie in België, dat zich definieert als een neutrale Staat maar niet over dezelfde juridische hefboomen beschikt wat betreft de neutraliteit van de Staat. [...]” (p. 34)
77. “[...] België is van bijzonder belang voor de beweging van de Moslimbroeders, een beweging met een klein aantal leden, maar met een aanzienlijke invloed, gericht op de Europese instellingen en de steun voor vertakkingen in het Midden-Oosten.

De Broederschap heeft in België een hecht netwerk van verenigingen en organisaties opgebouwd, waaronder de ‘Ligue des Musulmans de Belgique’, i.e. de historische structuur van de beweging in het land, de ‘Conseil des Musulmans Européens’, het FEMYSO (‘Forum des organisations européennes de jeunesse musulmanes’) en het ‘Collectif pour l’Inclusion et contre l’Islamophobie en Belgique’ (CIIB), waarvan de leden worden geacht dicht bij de Broeders en Millî Görüs te staan. ^[79]

De beweging telt 200 activisten die meer bepaald als militant actief zijn binnen de ‘Ligue des Musulmans de Belgique’. Minder dan een tiental moskeeën zouden volledig aangesloten zijn bij de Broederschap in België; de beweging zou voorrang geven aan lobbying, fondsenwerving en sociale actie. In België krijgt of kreeg de beweging steun van buitenlandse Staten zoals Qatar en Koeweit die de LMB hebben gefinancierd met een bedrag van € 1,2 miljoen.

⁷⁹ T. JÄGER, Handbook of Political Islam in Europe’, Chapter ‘The Milli Gôrüs Movement in Europe: Context, Activities, and Strategies, Springer Nature Link.

Terwijl de organisaties van de eerste generatie Broeders terrein lijken te verliezen, zijn ze opgevolgd door een nieuwe golf van goed geïntegreerde en goed opgeleide activisten, met een breed scala aan activiteiten op nationaal niveau.” (p. 34) (vrij vertaald)

78. *“Ze zijn actief in de voedingssector en controleren de vereniging van halal-slayers van België. Ze zijn ook geïntegreerd in de academische wereld. Het MAGIC-project werd, onder het mom van sensibilisering van de media voor islamofobie, door het CIIB gebruikt om juridische procedures te starten tegen uitlatingen die indruisen tegen de waarden die de beweging voorstaat. Op het gebied van onderwijs controleert de beweging vijf scholen, waar vertalingen van schoolboeken van de CEM worden gebruikt.*

De Belgische beweging onderhoudt nauwe banden met de Franse beweging. Het IESH van ‘Château-Chinon’ telde zestig Belgische oud-studenten waarvan de meeste deel uitmaken van de Belgische beweging. Er zijn ook veel persoonlijke banden tussen leden van de twee bewegingen. Karim CHEMLAL onderhoudt nauwe banden met Amar LASFAR en Abdallah BEN MANSOUR. Franse vooraanstaande figuren worden regelmatig uitgenodigd in België, zoals Hassan IQUIOUSSEN voordat hij werd uitgewezen. Net voordat het in Frankrijk werd ontbonden, werd het ‘Collectif contre l’Islamophobie en France’ (CCIF) opnieuw opgericht door zijn leiders in België, waar het werd omgedoopt tot CCIE (in Europa).

Deze strijd wordt in België ook gevoerd door het webmedium ‘Islamologues de France’, dat actief is op Facebook, Twitter alsook op een specifieke website. Het Franse en het Belgische netwerk zijn dus poreus.” (p. 35)

79. *“[...] Voorbeelden uit de buurlanden getuigen van het risico dat het ontbreken van een duidelijke strategie met zich meebrengt: in België leiden de versnippering van het overheidsoptreden tussen diensten en territoriale niveaus evenals de terughoudendheid van het politieke personeel tot een relatieve machteloosheid van de overheid tegenover de toename van het aantal gebieden dat door islamisten wordt gecontroleerd.” (p. 56) (vrij vertaald)*